EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 28.2.2019.
COM(2019) 113 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

o provedbi Uredbe (EZ) br. 450/2003 Europskog parlamenta i Vijeća o indeksu troškova rada

1. UVOD

Uredbom (EZ) br. 450/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. veljače 2003. o indeksu troškova rada (ITR)[1] uspostavlja se zajednički okvir za države članice za izradu usporedivih indeksa troškova rada i njihovo dostavljanje Komisiji.

Indeksom troškova rada mjere se tromjesečne promjene u ukupnim troškovima rada poslodavaca po satu, što omogućuje praćenje kretanja troškovnog pritiska koji proizlazi iz proizvodnog čimbenika „rada". ITR pripada skupini pokazatelja eura koji pružaju informacije o gospodarskim kretanjima u europodručju. Komisija (Eurostat) na svojoj internetskoj stranici[2] objavljuje tromjesečno izvješće o indeksu troškova rada po satu, koje sadržava potpun skup podataka raščlanjenih po ekonomskoj djelatnosti i komponentama troškova rada (troškovi plaće i troškovi koji se obračunavaju na plaću). Na internetskoj stranici nalaze se i tromjesečne i godišnje stope rasta.

Člankom 13. Uredbe (EZ) br. 450/2003 propisano je da Komisija mora podnijeti izvješće Parlamentu i Vijeću svake dvije godine. Budući da su serije za prethodna razdoblja analizirane u prethodnim izvješćima, u ovom je izvješću naglasak na kvaliteti podataka za ITR primljenih naknadno. U njemu se ispituju podaci za ITR dostavljeni Komisiji za referentna tromjesečja od trećeg tromjesečja 2016. do prvog tromjesečja 2018.

U srpnju 2003. Komisija je donijela Uredbu (EZ) br. 1216/2003[3], u kojoj se detaljno navode postupci koje države članice moraju slijediti pri dostavljanju indeksâ Komisiji, postupci za usklađivanje u pogledu kalendarskih i sezonskih promjena koje je potrebno provesti te sadržaj nacionalnih izvješća o kvaliteti.

U ožujku 2007. Komisija je donijela Uredbu (EZ) br. 224/2007[4], kojom je izmijenjena Uredba (EZ) br. 1216/2003 i proširen opseg ITR-a na ekonomske djelatnosti utvrđene u područjima L, M, N i O NACE-a Rev. 1. Ta područja uglavnom uključuju netržišne usluge, čija se dinamika može razlikovati od dinamike tržišnih usluga.

U kolovozu 2007. Komisija je donijela Uredbu (EZ) br. 973/2007[5], kojom su izmijenjene brojne uredbe o specifičnim statističkim područjima, uključujući indeks troškova rada, radi provedbe statističke klasifikacije ekonomskih djelatnosti NACE Rev. 2.

Prilogom I. Uredbi (EZ) br. 1216/2003 utvrđeni su sljedeći kriteriji za ocjenu kvalitete indeksa troškova rada: relevantnost, preciznost, točnost dostave podataka, dostupnost i

---

1 SL L 69, 13.3.2003, str. 1.

2 Tromjesečno izvješće za javnost objavljuje se na datume koji su utvrđeni u kalendaru objave. Izvješća i datumi nalaze se na internetskoj stranici Eurostata (na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku) http://ec.europa.eu/eurostat

3 Uredba Komisije (EZ) br. 1216/2003 od 7. srpnja 2003. o provedbi Uredbe (EZ) br. 450/2003 Europskog parlamenta i Vijeća o indeksu troškova rada (SL L 169, 8.7.2003., str. 37.).

4 Uredba Komisije (EZ) br. 224/2007 od 1. ožujka 2007. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1216/2003 o gospodarskim djelatnostima obuhvaćenim indeksom troškova rada (SL L 64, 2.3.2007., str. 23.).

5 Uredba Komisije (EZ) br. 973/2007 od 20. kolovoza 2007. o izmjeni određenih uredaba EZ-a o specifičnim statističkim područjima kojima se provodi statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti NACE Revision 2 (SL L 216, 21.8.2007., str. 10.).

jasnoća, usporedivost, usklađenost i potpunost. Područja dostupnosti i jasnoće smatrala su se zadovoljavajućima, kao i u prethodnom izvješću[6]. Stoga je u ovom dokumentu pozornost usmjerena na relevantnost, potpunost, točnost, preciznost, usporedivost i usklađenost.

2. OPĆI NAPREDAK OD POSLJEDNJEG IZVJEŠĆA

Od objave posljednjeg izvješća nisu uvedene nikakve zakonodavne promjene.

2.1. Poboljšani standardi za prikupljanje podataka

Nova verzija struktura podataka za razmjenu statističkih podataka i metapodataka (eng. *Statistical Data and Metadata eXchange* – SDMX)[7] testirana je s državama članicama i primijenjena u izradi. U toj verziji upotrebljavaju se međunarodno dogovoreni popisi kodova koji su dostupni na internetu putem namjenskog registra[8]. Omogućuje i prikupljanje novih neobveznih varijabli, kao što su tromjesečni troškovi rada i tromjesečni broj odrađenih sati. Iste strukture podataka SDMX-a uvedene su za prijenos podataka za indeks troškova rada Europskoj središnjoj banci.

Zahvaljujući standardizaciji SDMX-a, uveden je novi alat za automatsku provjeru valjanosti (STRUVAL) koji obavještava države članice o IT problemima otkrivenima u indeksima troškova rada koje su dostavili.

Te inicijative pridonijele su pojednostavnjenju procesa izrade i smanjenju rizika od pogrešaka zbog pogrešnog kodiranja.

2.2. Rekonfiguracija IT programâ

Programi koji su se upotrebljavali za provjeru valjanosti, agregaciju i diseminaciju podataka za ITR u potpunosti su rekonfigurirani, što je omogućilo:

- usklađivanje popisa internih kodova sa standardima SDMX-a,
- osiguravanje dosljednosti između ukupnog indeksa i komponenata – verižni indeksi za troškove plaće i troškove koji se obračunavaju na plaću najprije se razdvajaju, zatim se agregiraju u ukupne indekse te konačno ponovno povezuju s referentnom godinom (neizravna agregacija),
- ažuriranje popisa europskih agregata i
- diseminaciju novih pokazatelja.

2.3. Razine troškova rada po satu

Od prve objave u travnju 2016. Komisija (Eurostat) svake godine objavljuje godišnje procjene troškova rada po satu s raspodjelom prema NACE Rev. 2. Procjene, koje se temelje na razinama troškova rada i kretanjima indeksa troškova rada, izrađuju se tri mjeseca nakon

[6] COM(2017) 71.
[7] http://sdmx.org/ (dostupno samo na engleskom jeziku)
[8] https://webgate.ec.europa.eu/sdmxregistry/ (dostupno samo na engleskom jeziku)

završetka referentnog razdoblja. Pokrivenost uključuje područja iz NACE Rev. 2 s iznimkom područja „L” (poslovanje nekretninama). S novim strukturama podataka SDMX-a države članice koje su odlučile prenositi svoje nacionalne podatke umjesto procjena Eurostata mogu prikupljati godišnje razine troškova rada prema tom standardu.

3. KVALITETA PODATAKA

3.1. Relevantnost

Pokazatelj „promjene troškova rada po satu rada” važan je za analizu kratkoročnih i srednjoročnih gospodarskih kretanja. Komisija i Europska središnja banka upotrebljavaju takav indeks, koji prikazuje kratkoročne promjene u troškovima rada, za procjenu mogućeg inflacijskog pritiska uzrokovanog kretanjima na tržištu rada. Indeks za pojedinu državu članicu, za čitavu Europsku uniju i za europodručje mora se izračunati ubrzo nakon što podaci postanu dostupni. ITR je važan i socijalnim partnerima koji sudjeluju u pregovorima o plaćama i Komisiji koja ga upotrebljava za praćenje kratkoročnih kretanja troškova rada. Taj je indeks jedan od glavnih europskih ekonomskih pokazatelja[9].

Korisnici i dalje traže informacije ne samo o tromjesečnim postotnim promjenama u troškovima rada, kako su izmjerene ITR-om, već i u sve većoj mjeri traže informacije o troškovima rada u apsolutnim iznosima (euri po satu). Svakog travnja Eurostat objavljuje procjene troškova rada po satu u eurima i nacionalnim valutama s raspodjelom prema NACE Rev. 2. Osim toga, počeo je diseminirati godišnju stopu rasta razina troškova rada po satu i udio ukupnih troškova rada koji se sastoje od troškova koji se obračunavaju na plaću[10].

Komisija je primila pozitivne povratne informacije o objavi tih procjena te će nastaviti izrađivati procjene godišnjih troškova rada s raspodjelom prema NACE Rev. 2.

3.2. Potpunost

Dostupnost i kvaliteta indeksa troškova rada uglavnom se i dalje poboljšavaju. Eurostat je od svih država članica primio kalendarski usklađene podatke te kalendarski i sezonski usklađene podatke. Sve države članice, osim Danske i Švedske (kojima su odobrena odstupanja[11]) dostavile su i podatke koji nisu sezonski usklađeni.

Kad je riječ o drugim zemljama Europskog gospodarskog prostora (EGP)[12], Island je dostavio podatke za ITR za dva tromjesečja referentnog razdoblja (drugo tromjesečje 2017. i prvo tromjesečje 2018.) i pondere troškova rada za 2017., dok je Norveška dostavila podatke za svih sedam predmetnih tromjesečja.

---

[9] Komunikacija Komisije Europskom parlamentu i Vijeću, *Towards improved methodologies for Eurozone statistics and indicators* (hrv. Prema poboljšanim metodologijama za statističke podatke i pokazatelje u europodručju), COM(2002) 661.

[10] Vidjeti skup podataka *lc_lci_lev* u Eurobaseu (na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku); http://ec.europa.eu/eurostat/data/database

[11] Prema Uredbi (EZ) br. 1216/2003 Danska, Francuska, Njemačka i Švedska nisu obvezne dostaviti podatke koji nisu usklađeni u pogledu sezonskih promjena.

[12] Uredba (EZ) br. 450/2003 ne primjenjuje se na Lihtenštajn.

Švicarska je obavijestila Komisiju (Eurostat) da je odlučila ne prikupljati tromjesečne podatke za ITR.

Bez obzira na poboljšanu pokrivenost sezonski usklađenih podataka, nakon pažljive analize kvalitete podataka i potreba korisnika odlučeno je da će središnje vrijednosti ostati kalendarski usklađeni podaci. Svi podaci, uključujući sezonski usklađene procjene, dostupni su na relevantnoj stranici Eurostatove baze podataka, čime se osiguravaju jasnoća i usklađenost s drugim statističkim podacima o cijenama (npr. harmonizirani indeks potrošačkih cijena)[13].

Sve države članice dostavile su nacionalna izvješća o kvaliteti za 2016. Ta su izvješća provjerena i objavljena za javnost na internetskoj stranici Eurostata[14].

3.3. Točnost

Točnost država članica u dostavljanju podataka Komisiji poboljšala se od prethodnog izvješća s obzirom na to da je Grčka dostavila podatke na vrijeme, dok su dostave Hrvatske kasnile maksimalno jedan dan u cijelom referentnom razdoblju.

Norveška je podatke za ITR dostavila na vrijeme, kao i Island (za ta dva predmetna tromjesečja).

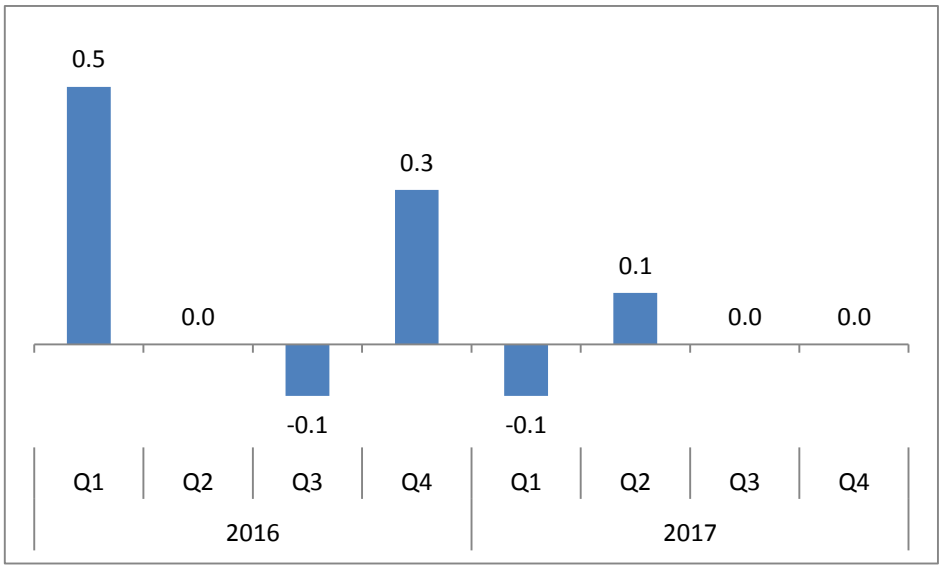
3.4. Preciznost

Indeks troškova rada rezultat je niza varijabli (npr. troškovi rada i odrađeni sati), čije se vrijednosti mogu preuzeti iz nekoliko izvora. To znači da se revizije mogu provesti u bilo kojem trenutku te se njima mogu obuhvatiti posljednje tromjesečje, nekoliko tromjesečja ili čitave godine na koje se podaci odnose. Ako se usklađenja podataka odnose na referentnu godinu, čitava se serija mora revidirati.

Od prvog tromjesečja 2016. revizije središnje vrijednosti EU-a[15] (godišnja stopa rasta) dva su puta premašile 0,2 postotna boda (u oba slučaja naviše) (vidjeti sliku 1.). To je posljedica znatnih revizija zabilježenih u Ujedinjenoj Kraljevini u prijenosu iz ožujka 2018. Tada je Ujedinjena Kraljevina počela kalendarski prilagođavati više serija, što je utjecalo na agregat područja od B do S, koji je iz tog razloga znatno revidiran. Zamjetne revizije zabilježile su još samo dvije zemlje (Njemačka i Nizozemska) te su one na odgovarajući način dokumentirane.

[13] http://ec.europa.eu/eurostat (dostupno samo na engleskom jeziku)
[14] http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/EN/lci_esqrs.htm (dostupno samo na engleskom jeziku)
[15] Za EU-27 zaključno s drugim tromjesečjem 2013., otada EU-28.

Slika 1. ***Promjene podataka između prve objavljene vrijednosti i izvješća za prvo tromjesečje 2018. za EU-28, područja iz NACE Rev. 2 od B do S (agregat u postotnim bodovima)***

Od prethodnog izvješća nije zabilježena znatnija revizija podataka za ITR koje je dostavila Grčka, što je rezultat suradnje između Grčkog zavoda za statistiku (ELSTAT) i Komisije (Eurostat) na poboljšanju grčke metodologije za izradu ITR-a.

3.5. Usporedivost

Usporedivost među zemljama osigurana je detaljnim zajedničkim definicijama i detaljnom zajedničkom metodologijom utvrđenima zakonodavstvom o indeksu troškova rada. Države članice ispunjavaju zahtjeve EU-a s pomoću izvora podataka dostupnih na nacionalnoj razini. Većina ih upotrebljava ankete ili kombinaciju anketa i administrativnih podataka, a dvije se oslanjaju isključivo na administrativne izvore.

Da bi podaci za ITR koji se objavljuju bili usporedivi tijekom vremena, korisno je korigirati kalendarske i sezonske učinke. Središnje vrijednosti usklađuju se prema kalendarskim učincima, a sezonalnost se kompenzira usporedbom istog tromjesečja u dvije uzastopne godine.

U skladu s člankom 1. Uredbe (EZ) br. 1216/2003 vrijednosti ITR-a moraju se dostaviti sezonski neusklađene, kalendarski usklađene te usklađene kalendarski i sezonski.

U Uredbi (EZ) br. 450/2003 ne navodi se mora li se kalendarsko i sezonsko usklađivanje provesti izravno ili neizravno. Pri neizravnom usklađivanju usklađuju se osnovni nizovi, koji se zatim upotrebljavaju za izradu agregata više razine. Pri izravnom usklađivanju pojedinačno se usklađuju pojedini nizovi, uključujući agregate više razine.

U slučaju ITR-a Eurostat preporučuje primjenu neizravnog pristupa kako bi se izbjegle nepodudarnosti među ukupnim troškovima rada i komponentama. Korisnici takve

nepodudarnosti mogu lako otkriti, što može dovesti u pitanje sveukupnu kvalitetu indeksa troškova rada.

Politika je Eurostata s pomoću novih IT programa (vidjeti odjeljak 2.2) sustavno otkrivati nepodudarnosti od 0,1 postotnog boda ili više (nakon zaokruživanja) među ukupnim iznosima i komponentama te o njima izvještavati predmetnu zemlju u izvješću o provjeri valjanosti. Zatim se ukupna vrijednost ITR-a ponovno izračunava na temelju komponenata plaće i troškova koji se obračunavaju na plaću (neizravni pristup).

Stoga se, kako bi se osigurala veća usporedivost, indeksi izračunavaju primjenom usklađenog pristupa za sve države članice.

3.6. Usklađenost s vrijednostima iz nacionalnih računa

Jedno od područja kojemu se i dalje posvećuje pozornost jest usklađenost indeksa troškova rada s drugim statističkim podacima o troškovima rada, posebno podacima iz tromjesečnih nacionalnih računa.

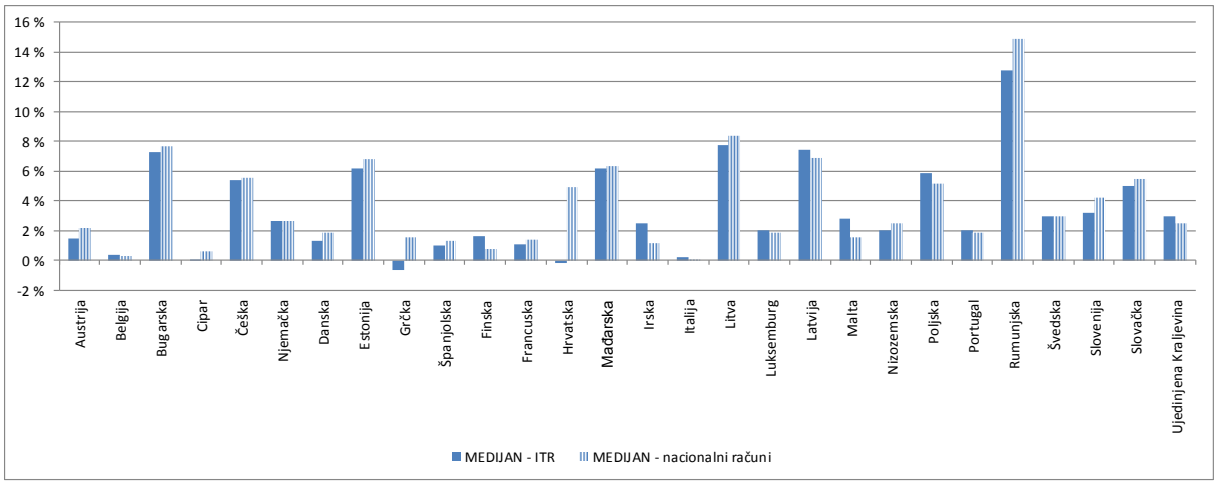
Za godišnje izvješće o kvaliteti zahtijeva se od država članica da usporede stopu rasta ITR-a sa stopom rasta naknade zaposlenicima po satu, kako su navedene u nacionalnim računima (definicija iz ESA-e 2010.[16]). Nije realistično očekivati potpuno podudaranje vrijednosti. Čak i ako su definicije troškova rada gotovo identične, statistička obrada i izvori mogu se razlikovati. U oba je slučaja vrlo teško prikupiti podatke o odrađenim satima. Bez obzira na razlike u metodologiji informativno je analizirati razinu nepodudarnosti između ta dva skupa podataka. Ako je razina nepodudarnosti iznad određenog praga, to bi moglo upućivati na probleme s kvalitetom u jednom od skupova.

Eurostat je provjerio kvalitetu agregata za područja od B do S prema NACE Rev. 2 za sve države članice. Za tu su usporedbu upotrijebljeni podaci za ITR koji nisu sezonski usklađeni, osim za Dansku i Švedsku, za koje su bili dostupni kalendarski usklađeni podaci. Prosječna godišnja stopa rasta ITR-a uspoređena je s prosječnom godišnjom stopom rasta naknade zaposlenicima po satu tijekom 10 tromjesečja. Varijacije za više od jednog postotnog boda smatrale su se opravdanjem za daljnju analizu. To je bio slučaj s Hrvatskom (5,1 postotni bod), Grčkom (2,2 postotna boda), Rumunjskom (2,1 postotni bod), Irskom (1,4 postotna boda), Maltom (1,2 postotna boda) i Slovenijom (1,1 postotni bod) (vidjeti sliku 2.).

Rezultati te analize razmotrit će se s predmetnim državama članicama, osobito u pogledu podataka o odrađenim satima.

[16] Uredba (EU) br. 549/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2013. o Europskom sustavu nacionalnih i regionalnih računa u Europskoj uniji (SL L 174, 26.6.2013., str. 1.).

Slika 2. ***Prosječne godišnje stope rasta ITR-a u odnosu na naknadu zaposlenicima po satu (nacionalni računi) – referentno razdoblje od četvrtog tromjesečja 2015. do prvog tromjesečja 2018.****

*Osim Belgije i Irske: od četvrtog tromjesečja 2015. do četvrtog tromjesečja 2017. Podaci iz nacionalnih računa za prvo tromjesečje 2018. nisu bili dostupni u vrijeme pisanja.

Osim medijana, usporedili smo i standardnu devijaciju godišnjih stopa rasta serije ITR-a i serije nacionalnih računa, koja je pokazatelj volatilnosti. Standardna devijacija serije indeksa troškova rada bila je za više od 2 postotna boda veća od standardne devijacije serije nacionalnih računa samo u jednom slučaju: u Švedskoj, s devijacijama od 2,8 % odnosno 0,6%. Švedska će istražiti uzroke te razlike i obavijestiti Eurostat o nalazima.

4. ZAKLJUČCI

Općenito, kvaliteta indeksâ troškova rada država članica i agregata EU-a poboljšala se od prethodnog izvješća (2017.), osobito u pogledu točnosti država članica u dostavi indeksa, koja je sada gotovo u potpunosti zadovoljavajuća.

Izvješća država članica o kvaliteti obrađena su s pomoću posljednje verzije rukovatelja metapodacima europskog statističkog sustava te su stavljena na raspolaganje svim korisnicima.

Proširena je upotreba standardâ SDMX te se primjenjuju najnovija poboljšanja formata SDMX. Potpuna rekonfiguracija IT programâ omogućila je:

- ✓ poboljšanje pouzdanosti lanca izrade,
- ✓ osiguravanje integrirane dosljednosti među ukupnim indeksima i komponentama te
- ✓ izradu novih pokazatelja, kao što su godišnje stope rasta i veličina komponente troškova koji se obračunavaju na plaću.

Komisija (Eurostat) počela je 2017. objavljivati godišnje procjene troškova rada po satu prema područjima iz NACE Rev. 2 na temelju razina iz istraživanja o troškovima rada i kretanja indeksa troškova rada. Od korisnika je primila pozitivne povratne informacije, a neki

od njih upotrebljavali su podatke za praćenje kretanja plaća u Europi i njihova utjecaja na gospodarsku konvergenciju.

Komisija će nastaviti redovito pratiti usklađenost i kvalitetu podataka upotrebljavajući dostavljene podatke i ostalu nacionalnu dokumentaciju, uključujući izvješća o kvaliteti. Ako je poboljšanje nedostatno ili ga nema, Komisija će to razmotriti u bliskoj suradnji s nadležnim nacionalnim statističkim tijelima.